

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Martyrium S. Arestæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

Miracula
ad fupulcrū
eius.

crecti, & leprosi sunt diuina virtute mundati. Tempore etiam quodam cum tanta
siccitas & ariditas illam patriam occupasset, vt nulla spes fruges habendi & colligendi
superesset, & vniuersus populus lugens & ieiunans sapiens corpora sanctorum
cum pignoribus eorum circumportassent, siccitatis remedium à Domino postulando,
illa die qua corpus sancti Victoris cum deuotione portauerunt, meritis vt
creditur, ipsius sancti, eodem die dedit Dominus terræ pluuia opportuna, & terra
deinceps reddidit fructum suum. Econuerso autem, cum alia nimia tempestate
opprimeret terram illam, & populus patrocinium sancti, corpus circumferendo
petissent, mox largiente Domino facta est tranquillitas magna super terram.

Miraculū.

MARTYRIVM SANCTI ARESTÆ, AVTHORE
SIMEONE METAPHRASTE, VT HABETVR
in tomis Aloysij.

Novemb. 9.

Vide grati-
tā maligni
hominis ma-
litiā.

IMPERATORE Diocletiano, magna quædam per-
secutio aduersus Christianos commota est. Misit enim
ille magistratus suos in omne sibi subiectū Imperium,
qui Christianos homines de medio tollerent. Vnus
tem quidam, nomine Maximus, Imperatorem adiit,
quem his verbis affatus est: Diuine Imperator, dux me-
strorum deorum, & diuinorum, qua ad illos pertinet,
mysteriorum sapiens præceptor, peto à benignitate tua,
vt iubeas me partes Ciliciæ & Cappadociæ percurrere,
vt Christianos maleficos homines affligens, eosque com-
prehensos multis & varijs cruciatibus subijciens, igne
consumens, & in aquas præcipitans, funditus perdere valeam. Hæc cum Diocletianus
audiuisset: Habeas, inquit, potestatem in toto Imperio meo, ad impiam Chris-
tianorum superstitionem euertendam: deos autem ipsos omnium dominos, ac
totius orbis terrarum adiutores, vbique manifestos esse facias.

Arestes me-
dicus defer-
tur apud iu-
dicem.

Cum Maximus edictū ab Imperatore accepisset, multo cum apparatu ac pompa
egressus est, tanquam leo, inuenta esca: cumque animū immitem & misericordiam
omnino expertem haberet, properauit ad urbem, quæ dicitur Tyana. Quò cum
venisset, audiuit ab eius urbis ciuibus, medicum quendam illic esse, Arestem nomi-
ne, qui quotidie toti ciuitati persuadere studebat, vt Iesum Christum omnes cole-
re vellent, & eius fidem sequi, quem & à parentibus didicisse aiebant, non esse deos
alios, nisi vnum solum verum Deum ac cælestem, eiusque filium Iesum Christum.
His auditis, iussit Maximus Arestem ante tribunal sisti, cui sic ait: Quæ nam est re-
meritas ista tua? Non enim parū cõtra te commoti sumus. Dic igitur liberè no-
men tuum, & genus. Tunc sanctus Arestes: Mea, inquit, libertas & fiducia est Iesus
Christus, per quem loquendi libertatem consecutus sum: itaque nunc loquar:
Christianus ego & sum, & vocor.

Ierem. 10.

Tunc Maximus dixit: Quoniam te Christianum appellari dixisti, & Christum
Deum esse confessus es, dijs sacra p̄iusquam tormenta patiaris. Ad hæc respon-
dit vir ille sanctus: Dij, qui cælum & terram non fecerunt, disperiant. Ego enim
cum adhuc puer essem, didici sacrificium incruentum Deo viuenti offerre, quem
& puro corde adoro: tuos verò adulterinos istos deos, & inanes ac vanas dæmo-
nes, quos tu dicis, non adoro. Tum Maximus: Video te, inquit, ætate florentem,
prudencia & eruditione multum valere, & medicinæ artis honestam ac decoram
facultatem possidere. quamobrè habeo rationem tuam, perindè ac si esses filius
meus. Agè igitur dicas nobis, quod est nomen tuum, & qualisnam sit cultus patrum
tuorum. Tum ille: Si cupis scire nomē meum, velim scias, apud Deum ipsum
valde honoratum illud esse. Nanque parentes mei, à quibus, quò ad carnem peti-
tinet, genitus fui, Arestem me nominarunt, vt scilicet placerem Deo, & hominibus
per Domini mei Iesu Christi confessionem, & morborum, quibus humana corpo-
ra vexantur, curationem.

Magna mar-
tyris liber-
tas.

Ad hæc Maximus: Stultissime, inquit, & miserrime homo, cur loqueris sic petu-
lantly? Cur te ipsum decipis, cum vnum Deum confitearis, & Christum, quem Iu-
dæi, vt nefarium & maleficum hominem, crucifixerunt? Respondit Arestes: Si
magnam

magnam eius, qui crucifixus fuit, potentiam cognosceres, inanium idolorum errorem derelinqueres, & illum adorares, qui verè Deus est, ex Deo vero, qui corporeis oculis non cernitur, genitus: qui & ipse, vt Deus, corporeo visu non comprehenditur. Hic spontè diuinam naturam cum humana coniunxit, & à pernicioso diaboli errore nos liberauit. Ad hæc Maximus: Multis, inquit, verbis & fallacijs aures meas obtundis: quasi velim ego deos meos relinquere, & istum vestrū Crucifixum adorare. Agè igitur & tu dijs nostris sacrificia, futurum sciens, vt, si hoc feceris, ad dexteram meam sed eas. At Arestes dixit: Ego æternum Deum, semper mihi benefacientem, & Dominum meum Iesum Christum adoro, eique seruiò: dæmonum autem istorum particeps nunquàm fuero.

Deus corporeis oculis non cernitur.

Tum Maximus: Adducite illum ad templum deorum. Templum autem, quod dicebat, erat auro & argento excultum, atque idolis refertum. Ad Arestem verò conuersus: Sacrifica, inquit, dijs ipsis, Areste. Respondit ille: Erras magnoperè, cum nescias, quid tibi expediat: isti enim dii tui ex ære, ferro, auro & argento confecti sunt ad decipiendos homines. nam neque vident, neque audiunt, cum sint opera quædam manufacta: neque omninò sibi opem afferre possunt, nullà denique gratiam referre sciunt. Tum Maximus: Velim, inquit, scire, sacrificesne, an membra tua dissipari iubeam. Respondit Arestes: Putasne istis tuis verbis me perterrefactū iri? Minimè hoc futurū speres: sed quamprimùm fac, quicquid vis: ignoras enim, quem præsentem & mihi opitulantem habeo Dominum Iesum Christum. Tunc ait Maximus: Hominem istum virgis cædite, eumq; admonere, nè pergat amplius insanire. Ille autem cum verberaretur, elatis in cælum manibus, ait: Respice, Deus meus, è cælo, & opitulare seruo tuo. Iussit verò Præses illum tandiū verberari, quoad milites ipsi vicissim quadragenas plagas singuli infligerent, ita vt funes, lora, & nerui consumerentur. Mox vehementius eum cædi iussit, sic vt eius intestina extraha sint, & tanta viri tolerantia omnibus admirationem attulerit.

Constantia & fortitudo animi.

Virgis cæditur.

Vide crudelitatem.

Cum igitur ita verberatus fuisset: Sacrifica dijs ipsis, inquit Præses, & dimittam te. Arestes verò nihil respondit. Itaque iratus Præses, iussit obeliscos ignitos fieri, & ad eius terga statim adhiberi, vt ea primùm comburerentur, deinde aceto acerbissimo & multo sale conspersa tererentur. Tunc martyr ille beatissimus, erectis ad cælum oculis, ait: Deus, qui Sodomitarum vrbes igne consumpsisti, & Niniuem per pœnitentiam conuersam, tua virtute ad iustitiã traduxisti: da, quaeso, mihi Dominè, vt signum aliquod tuum in conspectu meo videam. Fac mecum signum in bonum, vt videant qui oderunt me, & confundantur. His dictis, sufflauit in simulara illa, & statim comminuta sunt, atque in puluerem conuersa. Mox ait Præfidi: Et vbi nam est potentia deorum tuorum? Nunquid sibi ipsi opem ferre potuerūt? Cum verò è templo egressus esset, statim ædes quoquè illa euersa est.

Gen. 19. Ionæ 3. Psal. 8.

Tunc iussit Præses in carcerem interiorem Arestem detrudi, & carceris custodi præcepit, vt neque panem, neque aquam ei daret. Sanctus verò martyr lætanti animo adiit carcerem, & elatis in cælū manibus, has preces emisit: Domine Iesu Christe, qui voluisti me ab ineunte ætate res iustas & honestas edoceri, quique omnem erroris cupiditatem atque illecebras à me ipso repullisti, qui cælum, terram, quæque in his continentur, effecisti, qui mare ipsum certo loco constituisti, & eius bona humano vñi contulisti, qui sanctos tuos Abraham, Isaac, Iacob, ad requiem tuam perduxisti: quaeso, nè me derelinquas: quoniam totum me tibi addixi, ac tradidi: fac, vt particeps fiam eorū qui martyrio ante me functi sunt, & hereditatem tuam perceperunt: quoniam gloriosum est nomen tuum in secula, Amen.

Oratio eius ad Dominū

His precibus ad Deum missis, cum septimum diem in carcere transegisset, octauo die Præses in tribunali sedens, iussit Arestem illuc duci, & in eum intuens: Nefarie, inquit, impie, & deorum inimice, cur ausus es frigida quædam & stulta verba loqui? An propterea id fecisti, quia leniter tecum locutus sum? Agè igitur saltem nunc quod æquum est, facias. nisi enim mihi obtemperaueris, dijs sacrificans, acerbiores cruciatus contra te statim excogitabimus, & pessimis modis vitam tibi auferemus, corpusque istud tuum in aquam projici iubebimus. Ad hæc Arestes: Licet omnia tormenta tua huc afferri: paratus enim sum ea libenter perferre, cum Dominus meus Iesu Christi sigillum in corde meo impressum habeam. Tunc furore accensus Præses, iussit clauos, palmi longitudinem singulos habentes, afferri, & clauis illis eius talos configi. Cum igitur martyris pedes carnifices configere

Contemnit minas martyris inuictus

URTIUS

RVIII

5

Nota mra-
culum.

voluissent, pedes illi facti sunt ita duri ac solidi, perinde ac si ferreae crepide fuissent.

Feliciter
abit e vita.

Iraque cum impius Praeses animaduerneret, Arestem nequaquam posse subijci, diabolus in eius mentem coniecit, ut alia quadam machina excogitata, celeriter martyrem interficeret. Praecipit igitur cohorti, ut equum quendam maxime terribilem illuc adducerent, & Arestae manus catenis constrictas, in illius equi femore illigarent, & animal ipsum vi multa impelleret, ut vitae finem quamprimum martyr haberet. Fece- runt carnifices, quod a Praeside iussi fuerant, cumque longe ab urbe Tyana quatuor & viginti milliaribus, in equi femore ligatum pertraxerit. Quo loco spiritum Deo reddidit.

Hoc audito, Praeses iussit martyris reliquias in flumen quoddam, Phibum nomine, quod est e regione montis, statim demergi. Eo autem loco visus est homo quidam ad specum, instar Solis, effulgens: qui cum sancti martyris reliquias collegisset, in monte, qui est prope urbem Tyanam, eas deposuit. Haec autem cum Praeses Maximus fecisset, sancti martyris Arestae acta misit in urbem Antiochiam ad Imperatorem Diocletianum. Complectum fuit Arestae martyris certamen atque martyris unum die nono mensis Nouembris, in Christo Iesu Domino nostro: Cui gloria est imperium in secula, Amen.

VITA SANCTAE ET SEMPER MEMORANDAE
THEOCTISTES LESBIAE, EX SIMEONE METAPHRASTE, HABETUR IN TOMIS ALOYSII.

Noueb. 10.
Cap. 1.

Animum &
corpus qua
confirmet.

Sermonis
sive oratio-
nis magna
vis.

AVDARE quidem ea, quae sunt bona, & quae ad virtutem ducunt & ad pietatem, beatum est, & est bonorum virorum, & qui verè digni sunt laude. Excitant enim auditores encomia, & oratio magis facit aemulari laudes, quam eos, qui sedent in certaminibus, athletarum aemulatio. Etenim animi solent bonis verbis augeri & componi: quomodo corpora moderatis exercitijs. Quamobrem alios quidem facit oratio erumpere ad fortitudinem & magni animi virtutem, & veluti à Deo affaros tractare arma manibus, & quaerere aduersarios: alios autem amplecti iustitiam, & laudare aequi diuisionem,

Vera pietas

1. Cor. 15.

Cap. 2.

1. Reg. 2.

& totos ea in re versari, iniustos insectantes: alios amare temperantiam, & vincere voluptates, & magna contentione prosternere libidines. Sunt etiam, quos aemulatio facit profligare ad philosophiam, & eam maxime persequi, quae versatur in actione, quae mores componit, & docet accedere ad Dei imaginem, & ei effici similes, quatenus id humana potest natura consequi: despiciere ea, quae fluunt, corpori non parcere, e terra surgere, & ad caelum erigi, ubi nostra conuersatio & totius corporis caput est Christus. Pium enim esse proprie & primo, est Christum colere rectè viuendo, & absque vlla reprehensione, & sequendo dogmata beatorum Apostolorum & patrum, propter spem vitae aeternae & regni. Sic ergo laudes bonorum & encomia fortium virorum excitant auditores ad aemulationem eorum, qui laudantur: quomodo contra, quae sunt mala, aures corrumpunt, veluti quaedam pestis inficiens corpora. Corruptum enim, inquit Apostolus, bonos mores praua colloquia.

Sic ergo ego quoque accessi ad vos, afferens vtilitatem, quae est ex praesenti narratione: quae proderit multis bonis, & digna erit, quae mandetur memoria, & conscribarur. Nam & Deus glorificabitur, qui glorificat eos, qui ipsum glorificant, quomodo sacra scribunt eloquia: & auditores beatum existimabunt eum, qui illa opera fecerit, & volent aemulari. Beatum enim pronuncia, dicit quidam vir magnus eum, qui est dignus beatitudine, ut sis sicut ipse, proposito beatus, absque certaminibus & laboribus. Verum enim uero eos quoque quos laudamus, studemus aemulari. Quod enim quis laudat, id etiam scilicet desiderat: Quomodo contra quod odit, ei detrahit & id vituperat. Cum ergo haec ita se habeant, & oratio ostendit esse magnam in bonis narrationibus vtilitatem, rogo vestram charitatem, ut aures accommodantes ad praesens argumentum, & eum curis mundanis facientes indu-

ciae